

NEMETH ISTVÁN:

Egy gyászszír marófiára

(LUDWIMBA EMLÉKEZÉSEK)

1961. február 21.

Egy pisztolybűvés volt csak,
Ot mesze-mesze délen,
Dús lombok árnyékában...

Egy pisztolybűvés volt csak,
Melyről a világ rengett,
S háborgott, mint a tenger,
Minden igazi ember!

Egy pisztolybűvés volt csak,
Mely olgészre dolgot;
S ki megkapta a zsoldot?
A fülkés csak mosolygott...

Egy pisztolybűvés volt csak,
Amely most egyre harsog.

Mobutu és a tábornoki egyenruha

(Tréfiás, de nem alaptalan adalékok egy báb portréjához)

Jó szokásához híven, este-
re ketve ezúttal is ugyan-
csak felöntött a garatra Mobutu
erekes. S mit tesz isten, éppen
ilyen esetben kopogtatnak más-
nap, már kora hajnalban:

— Ébredessék, Ötömélbűs-
gi!
— Menden az ördögbe! Már
aludni sem hagynak!
— Kellemes újságot mondok
Ötömélbűsodának!

— Megmondtam már... Ne
csináljamak beltem bolondot,
nem vagyok még ötömélbűsodá-
— Dehogynem! Ön igaz! Öt-
mélbűsod! Ön vezértornagy a
mai naptól. Megjelent Kasza-
vubu úr előléptetési rendele-
te. Rügyembe véve az Ön kiemel-
kedő érdemeit az druids... bo-
cadat... a rend helyreállításá-
terén, ezt a magas katonai rend-
fokozatot kapja. Már várja is a
szabót.

Az újdonsült tábornok diadal-
titasan ugrik fel.

— Derék legenda az a Kasza-
vubu! Betört a szavát. Ami-
kor annak idején itt üldögé-
lünk, megkérdeztem tőle: „So-
kára lesznek még erekesek? Rö-
tösen fel ére, hogy már ezre-
des vagyok, s azért semmi elő-
renhaladás. Ez így nem jó! Hi-
sen ilyen tempóval még két év
múvra sem leszek tábornos-
nagy!”

— Egy riportert is szeretne be-
juttatni az Ötömélbűsodához...
Beengedhetem?

— Gyertünk!

A szabó térdelőn me-
rtékelt a szalagjával.
Küben a riportert kérték
tesz fel!

— Ötömélbűsod szünetelt

— Eszerint a szalagjával.

— Szünetelt helye?

— László vörösa.

— Iskolai végzettsége

— Kértem melldzárni a diák-
rét kérdéseket!

— Köztünk maradt.

— Akkor megmondom. Koki-
jéitellen jartam iskolába.

— Osszintén szólvá, hogyan vége-
zem, magam sem tudom. Az-
után a katonai iskolában ta-
nultam...

— Gyalogsgáiban?

— Nem... Az izében, hogy
is nyúldé, na?.. A géhá-lakó-
ban... Bevetél, kiadás. Teljes
önállóság! Micsoda időb polak
azok!

— Politikai nézetek?

— Bolondi Szünjón, már meg-
tükkel szurkáltni Bocsnát, ez
a szabónak mondtam... Mit is
kérdezett?

— Az Ön politikai meggyőző-
déséről érdeklődtem.

— Ön biztos azt akarta kér-
dezni, voltam-e Belgiumban?

— Nem is egyszer. 1958-ban a
brüsszeli villaklallitáson a kon-
gói sajtót képviseltem. En vol-
tam az „Aktuális Afrikán” ci-
mú újság hírvonatának vezető-
je. Hogy mennyi ideig voltam
rotterdami? Ez nem fontos...

— Lényeg, hogy voltam... Egy-
szóval a sajtót képviseltem. Mit is
kérdezett? Suttogások a belga
elhárító szervekkel való kap-
csolatokról?... Mi vagyok én

Paloták kapujában.
Az árva zokogásban...

Egy pisztolybűvés volt csak,
Melyről megalt egy ember,
Miháldok szívében!

Ki volt — és miért halt meg?
Ki volt a gyáva gyilkos?
Kinek és mit is vétett?
A sziv, amely csak égett?

A világ minden táján
silkolt esernyi kérdés,
s boradva hiv teleme
Egy még vadló kesere

neked, maneken talán?... Mit
is kérdézt? Hogy mit csinál-
tam Belgiumban az utolsó látó-
gatásom alkalmával? Rézti vet-
tem a kongó-belga gazdasági
konferencián. Milyenek a benyo-
másom? A telerő legjobbak!
Kittudó vendéglőki Nagyszert-
nök. Emlékszem, egy helyen...
— Az Ön viszonya Lumum-
bához?

— Ne beszéljen nekem erről
az emberről. Gyűlöltöm őt.

— Meglel-e a valódságnak,
hogy Ön még jóval a kongói
szürsaur előtt sirva esekelt
Lumumbának valamilyen posz-
tóbort a kormányban? Így volt?

— Nem egészen pontosan.
Tudnillik a postból nem az én
kezdeményezésemre könyörög-
tem ki, hanem a barátiom, egy
brüsszeli rendőrezredes tana-
csára. Könyveket sem akkor
hullattam, hanem amikor bo-
csanatot kértem Lumumbától a
brüsszeli szikkasztás miatt. Hisz
ott a vendéglő olyon...

— Ertébe, Polytathajuk?

— Kértem. En közösségi
ember vagyok. Jó társaság nél-
kül mindig unatkozom...

— Kik az Ön leghűségesebb
segítői?

— Nemdek ezredes. Kitiűd
hírszerző. Adjon neki az isten
erőt, egészéget. Dát meg
hátó támogatást azonban min-
den perben érzem. Ezenkívül
szükségem tartom megnevez-
ni az én legelsőbb, mondhat-
nám imám barátaimat. Henkés,
Desmarte és Lozsakata belga tisz-
teket. Még gyűlésekre is együtt
jártunk.

— Köszönöm. És mit tud
mondani a Liberation című új-
ság tudósításai tilletében?

— Nem olusztam.

— Hallgassa meg: „Mobutu
azazl jenyegvet, hogy megroha-
mozza Stanleyville-t és elvágja
a Nylus forrást.” Nos, ehhez
mit szól?

— Baloldali újítás.

— És mit tr a „Svenaka Dag-
bladet”? Az egy lelkintégyes pol-
gári lap. Elolvasam?

— Gyertünk. Eredkes lehet.

— Vajon nem bolondult-e
meg Mobutu erekes? Minden-
esetre a Nylus forrásnak elvág-
gástól jenyegedni egyenő
az örlültséggel.

— Na és? Ha akarom, meg is
teszem! Szundant és az EAK-ot
váz nélkül hagyom.

— És, hogy joggá ezt csinál-
ni?

— Egyszerűen perzsnasot adok
a katonáimnak, és őt gyalogse-
gi tódókkal élvezetik a Nylus
minidkét forrásának vizét. En
mindenre képes vagyok... En
most tábornok vagyok!

Az újdonsült vezértornagy
még egyet iszik, harag rá
néhány fiatalra, és a jogát csi-
kongatva előlindul: — Miért is
nem tudnak egyszerre alibor-
naggyá előléptetni?

A VASZILJEV szatirja a Krok-
diban.

Oroszról fordította:

KOVACS JENŐ

A jó újságíró történelmet ír.
Apróságában ragadja meg a
hely és idő fontos mozzanatát,
és a riport könyvességével ér-
tet meg látzólag messzi igazsá-
gokat.

Jacques Lanzmann, a kis
könyv írója, a L'Express című
baloldali francia lap tudósítójá-
ként Mexikóban csekkéztet tén-
ma után. Itt akadt össze a Ba-
tista diktatúra ellen kitűzöde
emigrált kubaikkal, és kelt fel
benne az érdeklődés a Sierra
Maestra hegyekben harcoló
„tiszta ember”, Fidel Castro
iránt.

Mikor Lanzmann kiszállt a
repülőgépből, Kubát már mesz-
sze elkerülték az idegenek. Ha-
vanna holt város. Rendőrök és
katonák őrártai mindenfelé.
A bollok üresek és a szótako-
zóklyek elhagyottak. Lepén-
nyomon szembeötlük, hogy Ku-
ba fővárosát az idegenek szá-
mára építették, s most, hogy el-
távoztak, a város nem tud mit
kezdeni gazdaságával. Egyes
utakat előzőnk a „munkát-
lan” prostitúáltak, beráncál-
ják a gyantitlan járókelőket a
kapuk alá, csak az utcai köz-
pén lehet töltük közlekedni. Ha-
vanna egyrimlő lakosból öt-
venezer nő foglalkozik ezzel az
„iparral”. A lakosság a há-
zakban botlik meg. Halomra lö-
dözik azokat, akik az utcákra
mereszkeenek tüntetni a rend-
szer ellen.

De az emberek nem is any-
nyira a haláltól félnek, hanem
attól, ami előtte van. A Batista-
legények kedvenc szórakozása
az áldozatok körmeinek kitépé-
se, szemének kiszúrása, a nők
megbecsületlenése és a férfiak
férfiantlítása. Különösen ez
utóbbi sportot újk nagy elősze-
retettel. A lapok a szörnysé-
gekről és a rendszer visszaélé-
seiről nem írtanak semmit,
cenzúra van. Pedig akadna írní-
való éppen elég.

A havanni rendőrfőnök, Pi-
lar Garcia tábornok például
minden héten százszáz dollárt
„nyer” a sorjegyzőházaon. Mód-
szere igen egyszerű: húzás után

VIVA CASTRO!

veszi meg a nyerszelvényeket
az árusoktól. Megadja a szel-
vény árát, és még egy kis bor-
raválót. Ha nemlén valamelyik
sorsjegyrárusnak nem tetszik ez
a megoldás, a következő nap
elutnuk öfökre.

Lehete írn példát arról,
hogy a cukorilletvények mun-
kási évente tíz hetet dolgoz-
nak, s az év többi részében
munka nélkül ténferének.
Mindez nem zavartja a kor-
mányt abban, hogy a szegé-
nyeköl szedje az adót.

Ha egy néger végképp nem
tud enni adni gyermekeinek,
megoldásként az utcán vesztí el
őket. A kóborló gyermekeket
ugyanis menhelyekre viszik, s
ott legálább enni adnak nekik.

A kormánylapok ezzel szem-
ben az „olyasok” leveleit köz-
lik tömegesen. Ime egy mutató-
ba: „Monolo Alfaro, a csasnitól
harisnyaszótja,
harminc pár magas harisnyát

Bartha László rajza

Könyvillusztráció Sahlé: „Jánusi eső” című regényhez
(Európa Könyvkiadó)

András

lentkerest másnap. — Gyorsan végzünk, aztán
álmegyek a melénkhez — nyugtatgatja magát

Bozók Károly módos pékmester volt.
Ha paraszt maradt, zsíros gázda lett volna. Nyolc-
tíz segéddel dolgozott a közeli városokban, ha-
rom házat gyűrt össze, meg a szép szőlőt. Az ál-
lamosítás óta a járdái sítópárti vállalatnál köny-
velősködött. A szőlőjét az idén elhanyagolta.
„Egyis elvesztik!” — célzogatott a tagostársai:
„nem érdemes dolgoztam!” Amellett nehezen
kapott embert: a többség szövetkezetbe lépett, a
fiatalok javát a kóránya vonzotta, és a telerjében
minden bogró legalább fél korty, ami a szem-
gyógyhegyi csöppökről léven szó: féltr egy po-
har homokival. Ígyképpen rászánta magát a
„kötésre.”

Oldal András harmadmagával állt az öreg szőlő-
telebe. Kása Matyival és Csóhonya János bácsá-
val. Matyi is csoportbeli, második esztendeje, de
jobbádan előlegosztáson, meg zatszarnadistort
lakták, s hallják morogni: inkább a szövetkezet
rosszhitét lévesszik örebbteni. Dércsipe balja
a szőlőbe jog, ettől olyan a hangja, mintha ha-
misan szájharmonikázna, örökösen a maga né-
táját fújva. Az öreg Csóhonya, — vékonykarú
vézna, savószemű, gyérhajuzárú kis ember — vi-
lágéletében napzsámokodott, beült volna a co-
portba, de részeges felesége nem engedte, féltette
a szőlőmunkásnak járó napi liter bort, — me-
lyet az ura, mint valami dezmát, hűségesen ha-
zavit asszonyának. Talán még a reggeli pálni-
kát, amellyel a kaphosk a napot kezdik a venyige
világában, azt a néhány kupiót is elkívánta vol-
na az öregöl. A törkölyt még a zuzgort pék sem
esajnálta, tudván, hogy papramogó nélkül a ka-
pás a gazdára morog. Matyi ráadásit is kapott, és
dicéérgette a kistűt, úgy megmentarkolta a kapa-
nyelet, mintha nemcsak a ház halálára esküdött,
hanem egymaga rontana a nagy legendabeli sár-
kánykigyóira, melyet szőlőfésítés idején, úja-újra
feltámasztanak a gazdák, a tolvajok tizástárá.

Az idén őrtáskigót fogadtak csóznak a he-

— Ezzel szűrjük ki a szemedet! — rakta az asz-
szony a megkívánt pulover dekát a másik ser-
penyőbe. — Többet kapsz, ha elmég napszámbal
Bozók kapást keres a szőlőjébe...
András nem bírt a pehénysúllyal, nyomta egész
éjszaka. Tudta, hogy a csoport szőlője is kapásra
vár, — elmaradtak, mi tagadás, néhány darab-
kával, hiába, nehéz az első esztendő, és kevés a
fiatal munkás kar. Mégis az öreg Bozókynál je-